

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОЦІНКА ПОРУШЕНЬ ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Лаврьонов Роман Петрович,

orcid.org/0000-0002-3953-6318

адвокат, аспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Класичного приватного університету

Шостак Аліна Олександрівна,

orcid.org/0009-0004-3072-0567

здобувачка вищої освіти

Кропивницького фахового коледжу Університету сучасних знань

У статті здійснено комплексне дослідження кримінально-правових аспектів порушення порядку зберігання та використання військового майна в умовах збройного конфлікту, з урахуванням сучасного стану правозастосовної практики, законодавчих тенденцій та викликів воєнного часу. Обґрунтовано, що в умовах повномасштабної збройної агресії проти України питання правового режиму військового майна набуло критичного значення як елемент забезпечення обороноздатності держави, а також як об'єкт підвищеного кримінально-правового ризику. Виявлено, що значна частина злочинів проти порядку користування та зберігання військового майна класифікується за статтями 410–414 Кримінального кодексу України, однак на практиці їх розмежування із суміжними складами часто викликає труднощі. У статті проведено докладний аналіз типових правопорушень, зокрема самовільного використання техніки, недбалого зберігання боєприпасів, відсутності належного обліку, пошкодження або втрати військового майна внаслідок службової недбалості. Здійснено емпіричний огляд кримінальних проваджень, відкритих за період 2022–2024 років, із використанням матеріалів ДБР, військової прокуратури та відкритих судових рішень. У межах дослідження представлено структурну модель типових напрямів порушень, а також узагальнену таблицю з прикладами діянь, їх кримінально-правовою кваліфікацією та наслідками. Важливе місце у статті займає порівняльно-правовий аналіз підходів до захисту військового майна у країнах-членах НАТО, зокрема у Збройних силах США (UCMJ), Німеччини (Wehrstrafgesetz) та інших. Показано, що у закордонній практиці домінує системність у сфері військового обліку, закріплена на рівні кримінального законодавства та регламентів. Сформульовано низку пропозицій щодо вдосконалення кримінального законодавства України, серед яких: чітке нормативне визначення поняття «військове майно», введення кваліфікуючих ознак для дій, вчинених у зоні бойових дій, розширення диспозицій чинних статей КК України з урахуванням ситуацій надзвичайного характеру, запровадження електронного обліку матеріально-технічних ресурсів. Зроблено висновок про доцільність уніфікації національного законодавства відповідно до стандартів НАТО для підвищення ефективності протидії зазначеним правопорушенням. Дослідження має значення для розробки практичних рекомендацій щодо правової охорони військового майна, удосконалення кримінально-правової кваліфікації злочинів у сфері військової безпеки та підвищення дисциплінарної відповідальності в армії в умовах воєнного стану.

Ключові слова: військове майно, кримінальна відповідальність, воєнний стан, порушення порядку зберігання, Збройні Сили України, правовий режим, злочини у сфері оборони, кваліфікація військових правопорушень.

Lavronov Roman, Shostak Alina. Criminal law assessment of violations of the procedure for storage and use of military property in conditions of armed conflict

The article presents a comprehensive legal and doctrinal analysis of criminal violations related to the storage and use of military property in the context of armed conflict, with consideration of current law enforcement practice, legislative trends, and wartime challenges. It is substantiated that, under conditions of full-scale military aggression against Ukraine, the legal regime of military property has become critically important as a component of national defense capability and as an object of heightened criminal risk. It is found that a significant portion of crimes against the established procedure of handling military property is classified under Articles 410–414 of the Criminal Code of Ukraine; however, in practice, their differentiation from related offenses poses difficulties. The article provides a detailed examination of typical violations, such as unauthorized use of equipment, careless storage of ammunition, lack of proper inventory control, damage or loss of military property due to negligence. An empirical overview of criminal proceedings initiated between 2022 and 2024 is provided, drawing on materials from the State Bureau of Investigations, the Military Prosecutor's Office, and open judicial decisions. The research includes a structural model of common violations and a generalizing table of examples, indicating legal qualification and consequences. A comparative legal analysis of approaches to protecting military property in NATO member states, particularly in the Armed Forces of the USA (UCMJ), Germany (Wehrstrafgesetz), and others, is presented. It is shown that international military systems rely on regulated, systematized inventory management supported by legislation and internal regulations. Based on the analysis, a set of proposals is developed for improving Ukrainian criminal legislation, including the legal definition of "military property," introduction of qualifying features for acts committed in combat zones, expansion of current statutory provisions in extraordinary circumstances, and implementation of electronic inventory systems. The article concludes that unification of national legislation with NATO standards is essential for improving the legal response to such offenses. The findings contribute to practical recommendations on the protection of military property, improvement of criminal qualification, and strengthening of military discipline during martial law.

Key words: military property, criminal liability, martial law, violation of storage regulations, Armed Forces of Ukraine, legal regime, defense-related crimes, military offense qualification.

Постановка проблеми. Повномасштабна агресія проти України, що триває від лютого 2022 року, спричинила суттєве зростання ролі військового майна як об'єкта не лише матеріального забезпечення, а й як ключового ресурсу обороноздатності держави. В умовах активних бойових дій, швидкого розгортання частин Збройних Сил України, мобілізації особового складу та динамічної логістики, питання належного користування, зберігання, обліку та правового захисту військового майна набуває особливої актуальності. Проблема полягає в тому, що на тлі надзвичайних обставин, викликаних війною, зростає кількість фактів правопорушень, пов'язаних із неналежним зберіганням, самовільним використанням, пошкодженням або навіть викраденням військового майна, що загрожує не лише втратами ресурсів, а й підривом бойової спроможності підрозділів.

Кримінальний кодекс України передбачає низку норм, спрямованих на захист

порядку обігу військового майна (зокрема, ст. 410, 411, 412, 413 КК України) [7], однак на практиці їх застосування стикається з рядом труднощів, пов'язаних із доказуванням умислу, кваліфікацією діянь у прикордонних випадках, визначенням статусу об'єкта посягання тощо. Зокрема, значна частина таких правопорушень виявляється лише під час інвентаризацій або службових перевірок, а деякі залишаються поза увагою правозастосовних органів через складнощі в оцінці суспільної небезпеки діяння в умовах надзвичайної ситуації.

Науковий інтерес до цієї проблематики був представлений у низці монографій та дисертацій, серед яких варто згадати роботу І. О. Микитина «Кримінальна відповідальність військовослужбовців за злочини проти встановленого порядку несення служби» (2020) [8], де окреслено загальні контури проблеми правопорушень у військовому середовищі, та дисертацію Яковенка В. А. «Кримінально-

правова охорона матеріальних ресурсів Збройних Сил України» (2023) [12], де автор приділяє увагу питанням кваліфікації таких злочинів. Однак воєнний контекст 2022–2025 років вимагає переосмислення підходів до аналізу, оскільки масштаби використання техніки, обсяги забезпечення та інтенсивність бойових дій не мають історичних аналогів у сучасному українському праві.

Незважаючи на підвищений інтерес до воєнної тематики загалом, спеціалізованих досліджень, які б комплексно охоплювали саме кримінально-правові аспекти використання та зберігання військового майна в умовах збройного конфлікту, на сьогодні бракує [2]. Особливої уваги потребують такі питання, як диференціація відповідальності залежно від обставин (бойова обстановка, тил, евакуація), можливість розширення диспозицій статей КК України, імплементація практик країн НАТО щодо охорони військового майна, а також вдосконалення превентивних механізмів. Разом з цим постає необхідність системного аналізу проблеми з урахуванням як норм кримінального права України, так і міжнародних стандартів, а також практики застосування зазначених положень у сучасних умовах збройної агресії.

Вступ. В умовах збройного конфлікту його раціональне використання, належне зберігання та правова охорона є ключовими чинниками збереження бойової ефективності підрозділів, а також запобігання матеріальним втратам, несанкціонованому використанню чи пошкодженню майна.

Разом із цим, реальна воєнна практика засвідчує зростання кількості правопорушень, пов'язаних із порушенням порядку користування та зберігання військового майна. За даними Державного бюро розслідувань, лише протягом 2023 року зафіксовано понад 1400 випадків відкриття кримінальних проваджень за статтями 410–414 КК України [7], що пов'язані з неналежним поводженням із військовим майном у Збройних Силах України. Частина таких випадків охоплює як самовільне використання техніки без належних підстав, так і недбале зберігання, що призвело до її пошкодження, втрати або

знищення. Водночас практичне застосування відповідних норм кримінального законодавства викликає труднощі як у кваліфікації діянь, так і в оцінці ступеня суспільної небезпеки за умов бойової обстановки.

Актуальність теми зумовлена також необхідністю вдосконалення кримінально-правового інструментарію в умовах трансформації воєнної доктрини, реформування сектора оборони та імплементації стандартів НАТО. Зокрема, положення Загального військового уставу країн Альянсу (STANAG 2449) щодо відповідальності за обіг військового майна можуть бути використані як орієнтири для уніфікації національного законодавства [13]. У межах євроатлантичної інтеграції України, врахування міжнародного досвіду правової охорони військового майна є невід'ємною складовою підвищення ефективності протидії таким правопорушенням.

Метою цієї статті є здійснення комплексного кримінально-правового аналізу порушень порядку зберігання та використання військового майна в умовах збройного конфлікту, виявлення особливостей об'єкта правопорушення, встановлення проблем кваліфікації та формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства України. Для досягнення цієї мети ставляться такі основні завдання: охарактеризувати юридичну природу військового майна як об'єкта кримінально-правової охорони; дослідити практику правозастосування у справах, порушених за статтями 410–414 КК України; проаналізувати стандарти країн НАТО щодо забезпечення правового режиму військового майна; розробити пропозиції з удосконалення кримінального законодавства.

Завдання дослідження. У межах дослідження визначено низку взаємопов'язаних завдань, які впливають із сформульованої мети роботи. Насамперед ідеться про необхідність юридичного аналізу категорії військового майна як об'єкта кримінально-правової охорони, з урахуванням особливостей його правового режиму в умовах воєнного стану. У цьому контексті важливим є встановлення структурних характеристик об'єкта, які обумовлюють специфіку злочинного посягання, та виявлення меж криміналізації поведінки,

пов'язаної з його недбалим зберіганням або використанням.

Також дослідження передбачає вивчення фактичної картини порушень порядку користування військовим майном у Збройних Силах України, зокрема шляхом аналізу відкритих кримінальних проваджень, результатів службових перевірок та судової практики за період 2022–2024 років. Цей емпіричний аналіз дозволяє не лише виявити типові способи правопорушень, а й охарактеризувати труднощі, які виникають при їх правовій кваліфікації, а також в оцінці суспільної небезпечності таких діянь.

Окреме завдання пов'язане з порівняльно-правовим аналізом. Йдеться про дослідження практики регламентації обігу військового майна в державах-членах НАТО (зокрема, у США, Німеччині та Польщі), зіставлення відповідних норм дисциплінарного та кримінального законодавства, а також виявлення можливостей адаптації цих підходів у національному правопорядку України.

Кінцевим завданням є розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення положень кримінального законодавства України, з урахуванням сучасних викликів і потреб оборонного сектора в умовах збройного конфлікту. Передбачається, що реалізація цих завдань дасть змогу сформулювати цілісне уявлення про проблему та запропонувати шляхи її комплексного вирішення.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Проблематика кримінально-правової охорони військового майна як об'єкта правопорушень розглядається в українському правознавстві переважно в контексті загальних питань військових злочинів, передбачених розділом XIX Кримінального кодексу України. Водночас фахових досліджень, присвячених саме порушенням порядку зберігання та використання військового майна в умовах збройного конфлікту, залишається обмаль.

Серед фундаментальних робіт слід відзначити дисертаційне дослідження Микитина І. О. «Кримінальна відповідальність військовослужбовців за злочини проти встановленого порядку несення служби» (2020) [8], в якому проаналізовано структуру і зміст кримінально-правових норм,

що регламентують поведінку військовослужбовців, у тому числі у сфері збереження матеріальних ресурсів. Автор обґрунтовує необхідність системної реформи підходів до військової дисципліни у кримінальному законодавстві, проте його дослідження було виконане до початку повномасштабного вторгнення й не враховує особливостей правозастосування в умовах воєнного стану.

Певний доробок у цій галузі має й Яковенко В. А., який у монографії «Кримінально-правова охорона матеріальних ресурсів Збройних Сил України» (Харків, 2023) запропонував класифікацію військового майна як об'єкта злочинного посягання, виділив окремі типові ситуації недбалого зберігання та описав правові наслідки таких дій [12]. Водночас автор не приділив належної уваги порівняльно-правовому аналізу відповідних норм країн НАТО, що сьогодні є надзвичайно актуальним у зв'язку з наближенням України до євроатлантичних стандартів у сфері оборони.

У роботі Головки Л. В. «Воєнні злочини у практиці країн НАТО: проблеми гармонізації з українським правом» (Київ, 2021) здійснено глибокий аналіз підходів до регламентації збереження та обліку військового майна в США, Великобританії та Німеччині [2]. Авторка наводить приклади імплементації STANAG-документів, зокрема STANAG 2449, який встановлює правила поведінки з військовим майном у збройних силах країн-членів Альянсу [13]. Попри це, у роботі відсутній детальний аналіз національних проблем застосування кримінального закону щодо правопорушень, пов'язаних з військовим майном в умовах сучасного збройного конфлікту.

Також варто згадати публікації Кривоноса С. В., який у низці статей (зокрема у «Юридичному віснику України», 2022) розглядав питання відповідальності військових посадових осіб за нецільове використання ресурсів [6]. Його підхід ґрунтується на поєднанні положень Кримінального кодексу України та Закону «Про національну безпеку України», однак не забезпечує належного кримінально-правового розмежування між службовими злочинами та злочинами у військовій сфері [7].

Загалом, попри наявність низки ґрунтовних праць, відсутнє комплексне дослідження, яке б системно охоплювало:

а) реальний стан порушень порядку користування військовим майном у воєнний період 2022–2024 років;

б) практику застосування норм КК України в цій сфері;

в) адаптаційний потенціал стандартів НАТО щодо забезпечення військової безпеки через кримінально-правові механізми.

Це обумовлює потребу в оновленому аналізі, який поєднує емпіричну картину правопорушень із теоретичними розробками кримінального права в умовах трансформації безпекового сектору держави.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи: діалектичний – для аналізу змін правового регулювання у зв'язку з війною; порівняльно-правовий – для зіставлення положень законодавства України та країн НАТО; системний – для визначення структури об'єкта правопорушення; емпіричний – для опрацювання статистичних даних, рішень судової практики та офіційних повідомлень правоохоронних органів. Також використано дані монографічних досліджень, зокрема: Яковенко В. А. «Кримінально-правова охорона матеріальних ресурсів Збройних Сил України» (2023) [12], Головка Л. В. «Воєнні злочини у практиці країн НАТО» (2021) [2], Микитин І. О. «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби» (2020) [8].

Виклад основного матеріалу. В процесі кримінально-правового аналізу правопорушень проти порядку зберігання та використання військового майна ключовим є визначення об'єкта злочинного посягання, його правового статусу, структурних характеристик і впливу на функціонування Збройних Сил України. Військове майно, як категорія, охоплює широкий спектр об'єктів, включаючи зброю, техніку, транспортні засоби, засоби індивідуального захисту, матеріальні ресурси, а також обмундирування, амуніцію, медичне забезпечення, документи та інвентаризаційні дані. Правовий

режим цього майна визначається не лише внутрішнім законодавством, а й міжнародними стандартами, що діють у збройних силах країн НАТО, зокрема відповідно до положень STANAG 2449 [13].

Злочинне посягання на військове майно кваліфікується, як правило, за статтями 410–414 Кримінального кодексу України. Такі дії проявляються у формі самовільного використання техніки, неналежного або небезпечного зберігання озброєння, втрати або псування майна, що призвело до матеріальних збитків або становило загрозу життю військовослужбовців. У контексті воєнного стану частота та масштабність таких правопорушень значно зросли. Згідно з офіційними звітами Офісу Генерального прокурора, протягом 2022–2024 років було зареєстровано понад 3500 проваджень за вказаними статтями, значна частина яких стосується зловживань у тилкових частинах та порушення правил зберігання обладнання в бойових зонах.

Найбільш типовими проявами таких злочинів є використання транспортної техніки в приватних цілях, порушення умов зберігання боєприпасів, що спричинило вибухи, або втрата озброєння внаслідок відсутності обліку. Як засвідчено у практиці ДБР, у червні 2023 року було виявлено факт використання броньованої техніки поза межами виконання бойового завдання в одній із військових частин на території Дніпропетровської області, що призвело до серйозних пошкоджень техніки та подальших витрат на її відновлення. Інший випадок, розслідуваний військовою прокуратурою, стосувався складування боєприпасів у неналежних умовах у Запорізькій області, внаслідок чого відбулося самозаймання з детонацією.

Суттєві труднощі виникають у сфері правової кваліфікації таких діянь. Зокрема, склад злочину за ст. 412 КК України («Умисне знищення або пошкодження військового майна») передбачає наявність прямого умислу, що на практиці важко довести у ситуаціях, коли пошкодження відбулося внаслідок недбалості, організаційної плутанини або бойових обставин. Часто в таких випадках застосовується ст. 425 КК України («Недбале ставлення до військової служби»), хоча вона лише

частково охоплює суспільно небезпечні наслідки [7].

Окремої уваги заслуговує порівняльно-правовий аспект. У Збройних силах США аналогічні правопорушення кваліфікуються відповідно до положень Кодексу військового правосуддя (UCMJ), де чітко розмежовано кримінальну відповідальність за умисне пошкодження, зловживання чи розтрату урядового майна (ст. 108 UCMJ), а також встановлено сувору відповідальність командирів за утрату чи неправильний облік ресурсів. У ЗС Німеччини (Bundeswehr) за аналогічні діяння передбачено кримінальну відповідальність за § 109 військового карного кодексу (Wehrstrafgesetz), при цьому у практиці домінує чітке документування відповідальності на рівні підрозділів, а самі факти зловживань фіксуються ще на рівні логістичних систем [14].

На схемі нижче узагальнено типові напрями порушень порядку користування військовим майном.

Такі порушення в умовах війни мають не лише кримінальне, а й стратегічне значення. Пошкодження чи втрата військової техніки знижує оперативну здатність підрозділів, а випадки нецільового використання чи реалізації матеріалів «на сторону» (випадки, що кваліфікуються за ст. 410 КК України) прямо підривають засади оборонної безпеки [7].

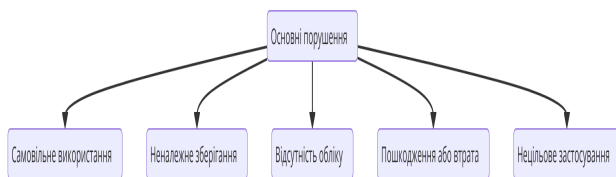

Рис. 1. Основні напрями порушень порядку зберігання та використання військового майна

Джерело: створено автором на основі [9–11]

Враховуючи масштаби постачання озброєння та техніки з боку міжнародних партнерів, зокрема за програмою «Ramstein», забезпечення правового контролю за обігом такого майна набуває особливої ваги у сфері міжнародного військового співробітництва [1].

З огляду на викладене, виникає потреба у вдосконаленні кримінального

законодавства шляхом чіткого визначення понять «військове майно», «облік майна», «неналежне зберігання», а також введення кваліфікуючих ознак для випадків пошкодження в умовах бойових дій, евакуації чи в тилу. Також доцільним є запровадження обов'язкової електронної системи обліку матеріальних ресурсів, адаптованої до умов військових частин у зоні бойових дій [3].

Зазначені компоненти становлять основу об'єкта злочинного посягання у сфері користування та зберігання військового майна. Їх порушення безпосередньо впливає на обороноздатність підрозділів, ефективність логістичних операцій і рівень бойової готовності. З метою узагальнення структури відповідних правопорушень доцільно виокремити ключові напрями, які найчастіше стають предметом злочинного впливу в умовах збройного конфлікту.

На рисунку нижче подано узагальнену структуру об'єкта правопорушень, що ілюструє співвідношення між основними складовими, які найбільш уразливі з точки зору кримінально-правової охорони.

На схемі нижче подано узагальнену структуру об'єкта правопорушень.

Структура об'єкта правопорушень проти порядку користування військовим майном

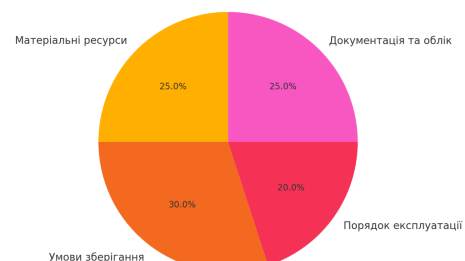

Рис. 2. Структура об'єкта правопорушень проти порядку користування військовим майном

Джерело: створено автором на основі [1; 4; 5]

Як свідчать результати досліджень, під час повномасштабного вторгнення Росії було виявлено численні факти неналежного обліку, самовільного використання техніки, втрати матеріальних ресурсів та порушення умов їх зберігання. Лише за даними Офісу Генерального прокурора, за 2023 рік було відкрито понад 1400 кримінальних проваджень за ст. 411 КК України (умисне

знищення або пошкодження військового майна), з яких значна частина стосувалася недбалого зберігання техніки [7].

Така ситуація свідчить про недостатній рівень правової культури військово-службовців, а також про системні проблеми в обліку, контролі та інституційному управлінні майном.

Порівняльний аналіз із системою НАТО показує, що ключовою запорукою збереження військового майна є прозорі процедури контролю, суворі звітність та система запобігання зловживанням, що запроваджені, зокрема, у ЗС США та Німеччини через автоматизовані системи обліку майна та інвентаризації (LOGFAC, NATO Codification System) [13].

Нижче представлено таблицю 1 «Типи порушень порядку користування та зберігання військового майна і їх наслідки», що ілюструє найтипівіші випадки, зафіксовані під час воєнного стану в Україні (2022–2024 рр.) із прикладами з практики та правовими наслідками.

Зазначені порушення є характерними як для періоду активних бойових дій, так і для тилкових частин, що свідчить про необхідність уніфікації стандартів користування військовим майном, запровадження електронного обліку за зразком систем НАТО, а також підвищення відповідальності командного складу за збереження ввіреного майна. Відсутність належного контролю за його використанням, як пока-

зує таблиця, призводить до не лише матеріальних втрат, але й до загроз бойовій спроможності підрозділів [15].

На завершення слід зазначити, що охорона об'єкта в контексті кримінального права має не лише каральне, а й превентивне значення: вона формує усвідомлене ставлення до цінності військового майна як складника оборонного потенціалу держави, особливо в умовах воєнної загрози.

Висновки. Результати дослідження дозволяють стверджувати, що в умовах збройного конфлікту порушення порядку зберігання та використання військового майна становлять серйозну загрозу як для обороноздатності держави, так і для внутрішньої дисципліни в Збройних Силах України. Наявність великої кількості кримінальних проваджень, відкритих за статтями 410–414 КК України протягом 2022–2024 років, свідчить про актуальність проблеми та необхідність її комплексного правового осмислення.

Військове майно, як об'єкт кримінально-правової охорони, має складну юридичну природу, що обумовлює потребу у вдосконаленні законодавчих визначень, зокрема з метою забезпечення чіткості правозастосування та унеможливлення правових колізій. У процесі дослідження встановлено, що практика кваліфікації злочинів, пов'язаних із військовим майном, нерідко стикається з труднощами у визначенні суб'єктивної сторони діяння, особливо

Таблиця 1

Типи порушень порядку користування та зберігання військового майна і їх наслідки

Тип порушення	Приклад (з практики 2022–2024 рр.)	Наслідки
Самовільне використання техніки	Використання бронетранспортера в тилу без наказу – пошкодження ходової частини	Позбавлення волі до 3 років (ч. 1 ст. 414 ККУ)
Недбале зберігання озброєння	Складування боєприпасів без дотримання температурного режиму – вибух	Позбавлення волі до 10 років (ч. 2 ст. 412 ККУ)
Відсутність документального обліку майна	Виявлено нестачу майна на суму 1,2 млн грн під час перевірки	Службове розслідування, дисциплінарна відповідальність
Пошкодження під час транспортування	Порушено правила кріплення техніки – втрата танку при перекиданні	Матеріальні збитки понад 25 млн грн
Нецільове використання пального	Продаж дизпального на сторону – відкрито провадження за ст. 410 КК України	Кримінальне провадження, затримання 3 осіб

Джерело: складено автором

в умовах бойової обстановки чи неврегульованості документального обліку.

Порівняльний аналіз показав, що в країнах НАТО, зокрема у Збройних силах США та Німеччини, діють ефективні моделі контролю за військовим майном, які базуються на електронному обліку, персоналізованій відповідальності та адміністративній превенції. Імплементация таких підходів в українське законодавство може стати важливим чинником зменшення кількості правопорушень у цій сфері.

У межах статті обґрунтовано низку пропозицій щодо вдосконалення кримінального законодавства України. Зокрема, пропонується деталізувати диспозиції ст. 410-414 КК України шляхом введення нових кваліфікуючих

ознак, що враховують умови воєнного стану, а також запровадити диференціацію відповідальності залежно від зони виконання служби (бойова, тилова, евакуаційна). Окрім того, слід законодавчо закріпити необхідність ведення централізованого електронного обліку військового майна з обов'язковим логістичним аудитом.

Таким чином, порушення порядку зберігання та використання військового майна в умовах воєнного стану мають розглядатися не лише як кримінально карані діяння, але й як системна проблема безпеки сектору оборони. Усунення цієї загрози можливе лише за умов поєднання правового, організаційного та технологічного підходів у регулюванні обігу військового майна.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вітвіцький С. С., Веселов М. Ю., Нестеренко О. М., Єпринцев П. С. Військові адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар. Харків : Право, 2024. 182 с.
2. Головка Л. В. Воєнні злочини у практиці країн НАТО: проблеми гармонізації з українським правом : монографія. Київ : Істина, 2021. 272 с.
3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серп. 1949 р., що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 черв. 1977 р. Ратифікований Указом Президії Верховної Ради УРСР № 8318-X від 18 серп. 1989 р.
4. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серп. 1949 р. Ратифікована Указом Президії Верховної Ради УРСР № 151a-IX від 3 лип. 1954 р.
5. Карпенко О. О. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : монографія. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2017. 400 с.
6. Кривонос С. В. Військова злочинність у зоні бойових дій: особливості кваліфікації та кримінально-правової реакції. *Юридичний вісник України*. 2022. № 4. С. 14–19.
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
8. Микитин І. О. Кримінальна відповідальність військовослужбовців за злочини проти встановленого порядку несення служби : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 218 с.
9. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2232-XII. // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 385.
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. // *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
11. Харитонов С. О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним законодавством України : монографія. Харків : Право, 2018. 328 с.
12. Яковенко В. А. Кримінально-правова охорона матеріальних ресурсів Збройних Сил України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 36 с.
13. NATO Standardization Agreement (STANAG) 2449. NATO Codification System : Regulations for the coding of military equipment and materials. Brussels : NATO Standardization Office, 2020. 84 p.
14. United States Code of Military Justice (UCMJ), Title 10, Subtitle A, Part II, Chapter 47. United States Government Publishing Office. Washington, D.C., 2019. URL: <https://www.ujm.us> (дата звернення: 24.03.2025).
15. Wehrstrafgesetz (WStG) [Military Penal Code] vom 30. März 1957 (BGBl. I S. 261), zuletzt geändert durch Artikel 4 Absatz 7 des Gesetzes vom 20. November 2019 (BGBl. I S. 1626). Bundesrepublik Deutschland.